

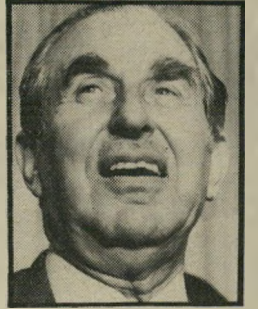
תחי ישראל! איפה זה?

לנשיא המדינה, חיים הרצוג, יש תכונה חביבה, שהיא נדירה מאוד בקרב הפוליטיקאים. הוא אדם נאיבי. כזה אין חידוש. אך מעולם לא ידעתי עד אנה מגיעה נאיביות זו.

הנה חזר מאפריקה, כשכולו נרגש ונלהב. שוב ושוב ביטא את ההתפעמות שלו מקבלת-הפנים שהוא וכה בה בזאיר ובליבריה. בייחוד בזאיר.

המונים הריעו לקראתו, סיפר. מאות אלפים קיבלו את פניו בדרך מנמלהתעופה לקנישאר בדרך אהבה לישראל! אינו שימחה ספונטאנית! לב העם יצא אל האורח מירושלים!

תחילה סברתי שהנשיא מתלוצץ. לאחר מכן עלה על דעתי שהוא מעמיד פנים לצורכי תעמולה. אך לבסוף, כששמעתי את הסיפור בפעם העשירית, התגנב לליבי החשך הנורא שחיים הרצוג מאמין כמה שהוא מרבר. חבל לי לערער אמונה תמימה זו. אבל מישוה מוכרח לספר לנשיא הנכבד את עובדות-החיים.

הרצוג

זאיר היא דיקטטורה. דיקטטורה מושחתת מאוד (אם כי לא יותר מכמה וכמה אחרות ביבשת). שולטת בה שרירות-ליבו של הרוזן. בידי החיים והמוות, הרעב והעושר.

כשהמיטרה בארץ כזאת אומרת לך לצאת מן הבית ולהריע, אתה יוצא מן הבית ומריע. כשאומרים לך לנופף בדגל משונה — תכלת-לבן, ומין כזה באמצע — אתה מנופף. וכשהשילטון עור מוסיף לך כמה גרושים כשכרטיחה, אתה יוצא מכליך מרוב התלהבות, גם כשאינך יודע אם ישראל היא כקוטב הצפוני או הדרומי.

כך זה היה במצריים, כאשר גמאל עבר-אלנאצר ערך קבלת-פנים המונית נלהבת לראשה-הממשלה של גרמניה המזרחית, ואלט אולברייט. האורח יצא מזידור מרוב התלהבות, והמצרים צוחקים עד היום. כך זה בסין, בצ'ילה, וגם בזאיר.

הצלב של הקאנצלר

בקבלת-הפנים שערך השבוע הקאנצלר הגרמני, הלמוט קול, ניגש אחד העיתונאים אל קצין של הצבא הגרמני ושאל אותו למקורו של הצלב, המקשט את המטוס שבו בא האורח לארץ. הצלב הזכיר למישהו את "הצלב של מאלטה".

מכיוון שהקצין לא ידע, שמחתי לספק את ההסבר. הצלב הזה ידוע כ"צלב הברזל", והוא היווה את עיטור-הגבורה העיקרי בצבא הגרמני. בקיסרות הגרמנית היה סמל צבאי מקובל. בין השאר היה הסמל הרשמי של חיל-האוויר הגרמני ברייך השני, במלחמת-העולם הראשונה, ובז'נרד הצבאי, במלחמת-העולם השנייה. כיום הוא ממשיך לקשט את מטוסי ה"לופטוואפה" (הנשק האווירי) של הצבא הגרמני החדש.

אבל מקור הצלב הוא רווקא בארץ-ישראל. בימי הצלבנים קמו בארץ שני מיסדרים צבאיים גדולים — מיסדר בית-המקדש (טמפלרים) ומיסדר בית-הארכה (הווספיטאלרים). כאשר באו לארץ צלבנים גרמניים, הם לא מצאו את מקומם בשני אלה, שבהם שלטו הצרפתים. על כן הקימו בשנת 1198 מיסדר שלישי — מיסדר-האבירים הגרמני. המצודה העיקרית שלו בארץ היתה מונטפור (שטארקנברג, בגרמנית) בגליל המערבי.

אחרי חיטול ממלכת-הצלבנים, הושמדו הטמפלרים באירופה, מפני שהיו עשירים וחזקים מדי. ההווספיטאלרים עברו דרך ארוכה, מקפריסין דרך רודוס עד מאלטה, ושם שלטו במשך תקופה ארוכה. לכן ידוע הצלב שלהם כ"צלב של מאלטה". המיסדר הגרמני פרח במקום אחר. הוא יצא לכבוש ארץ שהיתה ידועה בשם פרוציה או פרוסיה. אנשי התנחול של לפי מיטב המתכון של רפאל איתן, כבשו, התפשטו ולבסוף התמוטטו. על חורבות "מדינת המיסדר" קמה פרוסיה המודרנית. הצלב של מיסדר-האבירים הפך סמל פרוסי, ולאחר מכן סמל כלל-גרמני. הצלב שלט על מטוסו של הקאנצלר חזר לארץ, שבה נולד לפני 786 שנים.

צוואתו של שרון קיסר

כשנחייב כל פעם הראשונה למצריים, ביקשתי להיפגש עם חסנין הייכל, מי שהיה איש-אמונה של גמאל עבר-אלנאצר ועורך אל-אחראם. נפגשתי אז עם ראשי המאבטור הצבאי, וביניהם ג'יהאן אל-סאדאת, וגם עם ידידי משכבר הימים, ראשי האופוזיציה השמאלית. היה זה טיבועי שאפגש גם עם האיש שנחשב כאחד מראשי המחנה הנאצרי.

ידידים מרומים העכירו את בקשתי באופן דיסקרטי והחזירו לי תשובה דיסקרטית: מר הייכל אינו מוכן להיפגש עם ישראלים, ויהיו ריעותיהם כאשר יהיו.

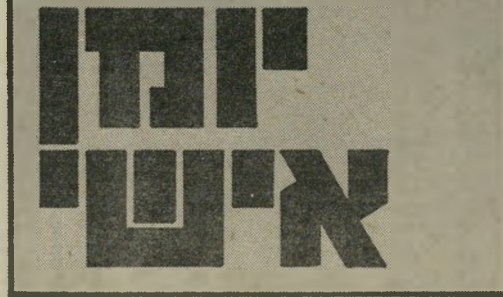
אז גם נאמר לי — גם זה באופן דיסקרטי — שרבים רואים בהייכל איש העשוי לעלות לשילטון, אם יחוללו קציני-צבא פרונאצריים הפיכה נגד אנוור אל-סאדאת, שהוואשם בגנדיה כמורשת עבר-אלנאצר.

ההפיכה לא היתה, והייכל לא עלה לשילטון. להיפך, בשלב הסופי של מיסטר סאדאת, כאשר הנשיא אסר כסיטונות את כל

יריביו מימין ומשמאל, נשלח גם הייכל לכלא. הוא שוחרר על-ידי חוסני מובארכ, כשזה ירש את אל-סאדאת. אך נשאר בצל. מובן שאישיותו של הייכל סיקרנה אותי. הוא היה עמית למיקצוע, עיתונאי-פוליטי, ומילא שליחויות מדיניות רבות. מכיוון שלא פגשתי, הרביתי לשאול יועדדבר על אודותיו. התמונה שהתקבלה לא החניפה לאיש. הקלסטרון שהתגנב היה של איש פיקח מאוד, שאפתן, חתגלן, וזמנן (אופורטוניסט בלעז), המוכן לשרת כל ארון, לסגוד לכל אידיאולוגיה, ובלבד שיהיה בקירבת מקור-השילטון.

הייכל התלונן מרות על אמצעי-היריבו שבהו נקט אל-סאדאת.

אורי אבנרי

בייחוד בחודשי האחרונים. אך עד כמה שידוע לא התלונן מעולם על אמצעי-היריבו הממוריס פי אלף שהיו נהוגים כבדרך-שגרה בימי עבר-אלנאצר. כאשר נאסרו אלפים, וביניהם עיתונאים בכירים, הושלכו למחנה-יריבו ועונו בצורה אכזרית.

היכל

ענתה פורסם (באנגלית) סיפורו החדש, סתיו של זעם, שבא לתאר את מיטטרו של אל-סאדאת, ואת המאורעות שהובילו לרציחתו. קראתי כעניין, ובסלידה גוברת. בהתחסדות בלתי-ניעמה מקדים הייכל ואומר שאין לליבו שינאה לסאדאת, אך

שהוא מוצא לנכון לחשוף את האמת. יפה. אחר-כך בא ספר, שכל שורה וכל מילה בו נוספת שינאה התומכת לסאדאת. את כל זה אני מציין כדי להבהיר שאין בליבי שום אהדה או הערצה לחסנין הייכל. אך יש בספר כמה שורות, שכל ישראלי חייב להרהר בהן. הן מסכמות את דעתי של מצרי מסויים — אך לא רק שלו — על השלום עם ישראל.

היכל קובע כי אחרי תקופת הנאצרים בעולם הערבי באה תקופת העליזנות הסעודית. שהיתה מבוססת על התיקוה שהסעודים יצליחו לרסן את ישראל. אשר אפיתה האחת והיחידה היא להתפשט על חשבון הערבים. הוא משיב: "תיקוה זו אוכזבה. לא זה בלבד שמעמדה של ישראל לא הוחלש כהוא זה, אלא שאנו עדים עתה לך שהעידן הסעודי מפנה את מקומו, כמעט בלי קרב, לעידן האימפריה הישראלית.

אגו יכולים לצפות לך רק בחשש עמוק ביותר, מה גם שהמערב עלול להפסיד מכך אף יותר מאשר הערבים. שרון קבע מה צריכים להיות, לדעתו, הגבולות של האימפריה הישראלית. הוא עשה זאת בכחירות, כאילו כתב את צוואתו המדינית של אוגוסטוס קיסר חדש. השטחים הסמוכים לגבול ישראל — לבנון, סוריה וירדן (ובכלל זה הפלסטינים) — יוחזקו בשליטה ישראלית הדוקה. מעבר להם מצוי המישטח הגולש של סעודיה, עיראק ומדינות-המפרץ, ומעבר לאלה אזור-השפעה שלישי, המשתרע מן היסדה-תיכון ועד לאוקיינוס ההודי, והכולל את תורכיה ופאקיסטאן. בשטח זה תהיה ישראל — המעצמה הצבאית הרביעית בעולם, כדברי שרון — השליטה הבלעדית.

כסופו של דבר יתגלה, כמובן, שהחלומות כאלה לגבי עתידה של מדינה בעלת פחות מארבעה מיליון תושבים, התלויה כליכולה בארצות-הברית, הם בגדר טירוף. אם ניסו להגשימם ברצינות, הם יכולים רק להסתיים בהשמדתה הפיזית של ישראל. אולם בינתיים, כפי שציין ערב מות אחד הנציגים הבולטים ביותר של הציונות, נחום גולדמן, הם הורסים את היסודות המוסריים והרוחניים של המורשה הציונית, שישראל אמורה להיות מופקרת עליה.

האימפריה הישראלית תהיה שונה מכל אימפריה קודמת, מפני שתהיה תלויה על בלימה ולא יהיה לה מה להציע לעמים הכפופים לשילטונה. האימפריות של תורכיה, בריטניה וצרפת צמחו, לפחות, על רקע של הגשמה עצמית והתפתחות מדינית וכלכלית בה מאות בשנים. היו להן כישורים ותרבות, שאותם הן יכלו להעניק לזולת, ושקסמו לרבים מאותם שבאו עימם במגע.

לעיתים קרובות גם היתה להן תחושה של מחויבות כלפי העמים שהיו כפופים לשילטונן.

ואילו לישראל אין אף אחד מן התנאים המוקדמים לבניית אימפריה. הבסיס שלה בלתי-רבות, בלתי-צבאי, נברוטי. יש לה רק שתי שיטות להרחבת עוצמתה — סחיטה וטרור. המדינה קמה על גבי הטרור, והיא החלה יוצרת אימפריה המבוססת על טרור. דבר אחד בטוח: היא תיתקל בטרור-נגדי.

הייכל אינו משאיר כסיפרו ספק לגבי מקור הטרור-נגדי הצפוני: הגל הגואה של האיסלאם המקורני (הפונדמנטליסטי, לפי התירגום שלי), המציף עתה את המרחב הערבי, ושאוור אל-סאדאת היה אחד מקורבנותיו הראשונים.

איך לחסל מיפלגה

העיתונאית ניבה לניר, בת עידה-חורש, כתבה לא מכבר סיפור מן החיים. חבל שהוא הופיע בעיתון שקוראי מעטים, כי הוא היד ראוי לתשומת-לב.

ניבה היתה פעם חברה נקבוצה נחמדה שנקראה ש"י" (שמאל-ישראלי-חדש). גוף שקם בסוף שנות ה-60 ושרוב פעיליו באו מקיבוצי השומר הצעיר. כמו ניבה עצמה.

ב-1973 נתפלג ש"י, אחדים מחבריו הצטרפו לתנועת העולב הזה — כוח חדש, והרוב התאחד עם שירי מק"י, הפל הקומוניסטי המרדלר שהלך אחרי משה סנה.

סיפוריה של לניר מתאר פרשה זו, תוך הלבשת שמות ברויני שקופים על הנפשות הפועלות. גיבורו (או, האיש הרע) הוא יאיר צבן, שהיה האיש הקובע במק"י אחרי מות סנה. לדברי לניר התכוון צבן לעשות קריירה. מטרתו היתה להגיע אל המערך, כי רק שם יש מרחב-מחיייה לאנשים כמוהו.

כדי לקפוץ מפלג קטן ומאובן אל מחנה המערך, היה צורך בשלבי-ביניים. קודם כל היה צורך לחסל בכבוד את מק"י הבלתי-רפואלרית. לא קל לחסל מיפלגה, אומרת לניר, המציירה תמונה פאתטית של עוובה, התאבנות, עובש ואובדן-דרך — תמונתה של מיפלגה גוועת.

כדי לממש את תוכניתו הסמוייה, התחבר צבן עם פרופסור צעיר, כנראה מנחם ברניקה. השניים ערכו תוכנית, ואולי נכון יותר לומר: הם חרשו מיומה. הם החליטו להקים מיפלג טריה, ולהעמיד בראשה איזה אדם חדש. צביו קצין, שייסוה או תוכנה האמיתי. הם מצאו קצין כזה: אל"מ מאיר פעיל, פלמ"חניק ששוחרר לא מכבר מצה"ל.

במקום השני היה צורך להעמיד את האיש שהיה עדיין רישמיו ראש מק"י: שמואל מיקוניס, ותיק הוותיקים במק"י. הוא נכב קודם לכן לכנסת במקום סנה, והחזיק בידי את מפתחון המיפלגה. פשוט אי-אפשר היה בלעדי, כשרצו לקבור את המיפלגה בדרכי-נועים.

את המקום השלישי הוחלט להציע לעורך השבועון המסויים.

כל זה היה קבוע ומתוכנן מראש. לניר מתארת את התמונ כולה בצבעים עגומים, כטכסיס של מאקיאווולי. צבן חיסל אן מק"י מנופרת ומקפץ למיפלגה החדשה, שנקראה בשם הצבן הטרי "מוקר".

אותי זה עניין מסיבה מסויימת מאוד. כי באותה התקופה היתה ראש רשימת העולם הזה — כוח חדש, שזכתה בכחירות הקודמו כשני מנדאטים בכנסת. צבן וחבריו פנו אליי בהצעה שנקים ביח גוף גדול של מינהל-השלום. נכנסתי ברצון למשאומתן. גם ניב לניר היתה שותפה לו. לאור הסיפור שלה ברור עתה כי גם היא וג חבריה שיקרו לי לאורך כל הדרך.

לא נאמר לי שהשכל תפור מראש. הם היו מוכנים לנה משאומתן על ראשות הרשימה (לא סברתי כי מאיר פעיל מתאי לכך). ניבה לניר נתנה לי התחייבות ככתב שמאיר פעיל והי עצמה לא ילכו עם מק"י, א

לניר

תנועת העולם הזה — כוח חדש, שזכתה בכחירות הקודמו כשני מנדאטים בכנסת. צבן וחבריו פנו אליי בהצעה שנקים ביח גוף גדול של מינהל-השלום. נכנסתי ברצון למשאומתן. גם ניב לניר היתה שותפה לו. לאור הסיפור שלה ברור עתה כי גם היא וג חבריה שיקרו לי לאורך כל הדרך.

תחת זאת נחלה תנועת-השלום בכחירות ההן מפלה ניצה תנועת העולם הזה — כוח חדש איברה את כל שני מושבי המיפלגה החדשה, מוקד, שכל הבהוימה התגיסה למענה, וכתה בששת המנדאטים שהיא ציפתה להם בכיטוחן, אלא ו במושב אחד יחיד: הסיכום: תחת שלושה מנדאטים שהיו בכנן השביעי (2 שלטו, 1 של מק"י) היה בכנסת השמינית רק אן אבל יוום הרעיון השיג את מטרתו. יאיר צבן יצא לך ארוכה, שהביאה אותו למפ"ם ולכנסת, ויש לו סיכוי להג אי-פעם לצמרת. ניבה לניר עצמה הפכה גרופי של יצחק רם ומחנה-השלום הרציני כולו הוא מחוץ לכנסת.